

Т. Г. Бондарук, М. Дубина // Світ фінансів. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка», 2018. – № 2 (55). – С. 7-19.

3. Камінська Н. Децентралізація влади і досвід її проведення у зарубіжних державах / Н. Камінська // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>.

4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 №280/97–вр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

5. Чвертко Л. А. Доходи місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації / Л. А. Чвертко, Н. В. Осадчук // Економіка міста та урбаністика: матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (23 березня 2018 р.) – Київ : КНЕУ, 2018. – С. 296–299.

6. Bos Frits. Economic theory and four centuries of fiscal decentralisation in the netherlands / Frits Bos // OECD JOURNAL ON BUDGETING. 2012. – Volume.– 2012/2. – 54 p.

7. Чирва О. Г. Формування політики підвищення конкурентоспроможності регіональної соціально-економічної системи / О. Г. Чирва // Збірник наукових праць УНУС. Сер. «Економічні науки». – Умань, 2011. – Вип. 75, ч.2. – С. 402 – 408.

Слатвінський М. А., к. е. н., доцент
Дяченко А. С., магістр

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Останнім часом все частіше функціонування та розвиток підприємств розглядається в контексті їх економічної безпеки, причиною чому виступає необхідність ухвалення ефективних управлінських рішень в умовах економічної невизначеності, турбулентності, проявів високих рівнів ризику. Важлива роль у забезпеченні сприятливих умов для безпечної економічної діяльності підприємств належить оцінюванню, яке покликане на основі достовірних кількісних оцінок рівня економічної безпеки надавати необхідну інформацію для ухвалення відповідних управлінських рішень.

Проблема ускладнюється наявністю широкого кола методик оцінювання рівня економічної безпеки підприємств різних за методологією, покладеною в основу їх розробки.

Окремої уваги заслуговує публікація Е. Е. Ібрагімова [1], в якій автор систематизував різноманітні підходи до класифікації методів оцінювання рівня економічної безпеки підприємств. Її детальне опрацювання дозволяє дійти висновку, що в основу різноманіття наявних методів покладаються концептуальні різнобачення проблем економічної безпеки.

Оцінювання економічної безпеки підприємства за таких умов має базуватися на виявленні відповідей на основні методологічні питання, які стосуються предмету оцінки (стан економічної безпеки, рівень захищеності, зміст та характер загроз безпеці тощо) та змістовних особливостей окремих груп підприємств та їх економічної безпеки.

Для підприємств, що функціонують в умовах економічної невизначеності та проявів високих рівнів ризику, при оцінюванні рівня економічної безпеки доцільно використовувати методи економіко-математичного моделювання, які можуть бути адаптовані до конкретного типу підприємства. Існує значний позитивний досвід їх використання, висвітлений в ряді наукових публікацій [3; 4; 5]. Зокрема, обґрунтовано доцільність їх використання при виявленні тенденцій зміни індикаторів безпеки і виявлення на цій основі загроз економічній безпеці підприємств [2]. Моделювання є визначальною рисою сучасних економічних досліджень, «економісти йдуть у світ економічних моделей для того, щоб оволодіти тим, що є ядром, сутністю економічних явищ» [6].

В основу оцінювання рівня економічної безпеки підприємств доцільно покласти методи графічного та комп'ютерного економічного моделювання, методи якісно-кількісного оцінювання нечітких множин. Особливий інтерес становить застосування останніх для визначення порогових значень для оцінювання рівня безпеки підприємств. Моделюються зміни індикаторів на основі побудови оціночних шкал, що описують можливі стани безпечної діяльності.

Згадане моделювання на основі використання математичного апарату нечітких множин передбачає проходження ряду етапів:

- визначення переліку показників, які характеризують стан економічної безпеки підприємства;

- розробка моделі розрахунку рівня економічної безпеки на основі обраних показників. Вона дозволяє визначити зміни індикаторів, значення яких мають відповідати $(0;1)$, що характеризують стани обраних показників;

- планування та проведення за допомогою спеціального програмного забезпечення комп'ютерного економічного моделювання на основі попередньо сформованої моделі, яка відображає стан економічної безпеки підприємства;

- візуалізація отриманих результатів моделювання. Може бути реалізована в довільній формі з єдиною вимогою – відобразити динаміку стану економічної безпеки підприємства;

- групування результатів моделювання у відповідності до конкретного стану економічної безпеки та побудова зон безпеки діяльності підприємства.

Оптимальним є визначення п'яти станів (криза, максимальна небезпека, небезпека, загрози, безпека), функції приналежності яких знаходяться в інтервалі (0;1). Елементи змінної у вигляді її графічного відображення функціями приналежності є компонентами нелінійної нечіткої шкали оцінки рівня економічної безпеки за конкретним індикатором (рис. 1).

Розглянутий метод побудови нечітких шкал є адаптивним для будь-яких індикаторів. Основою його побудови є припущення залежності конкретного індикатора економічної безпеки від певних показників діяльності підприємства, що також дозволяє прогнозувати напрям зміни рівня економічної безпеки від поточного стану.

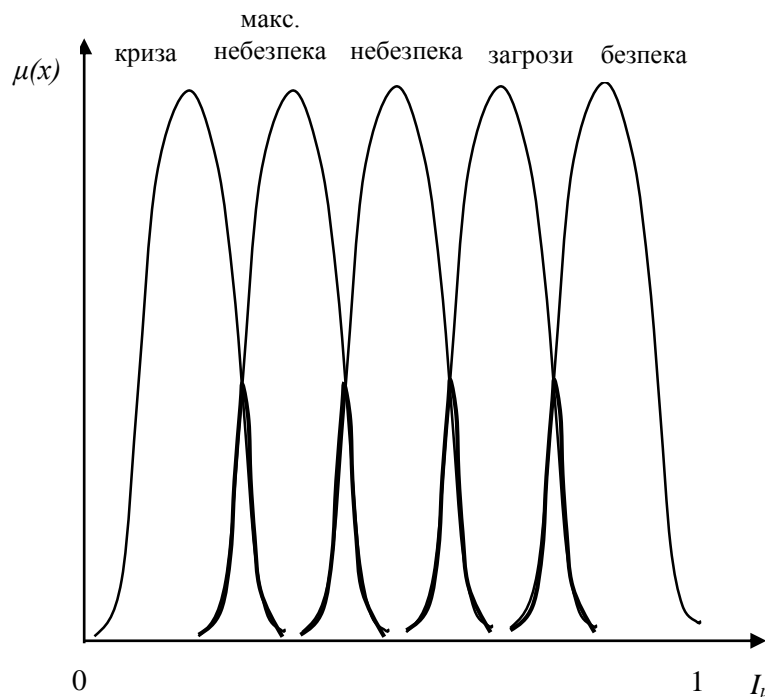

Рис. 1. Нелінійна нечітка шкала оцінки рівня економічної безпеки

Важливим завданням при оцінюванні рівня економічної безпеки підприємства є вироблення методології, стандартів та норм, спрямованих на спрощення організації та автоматизацію оціночної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ібрагімов Е. Е. Систематизація методичних підходів оцінки рівня економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. Вип. 13. Ч. 1. 2015. С. 90–92.
2. Митяков Е. С. Разработка математических методов анализа и прогнозирования поведения индикаторов экономической безопасности: Автореферат на соискание уч. степ. канд. экон. наук. Нижний Новгород, 2012. 23 с.
3. Полтавська Є. О., Кавун С. В. Методичний підхід до аналізу та оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol 2, № 13. 2012.
4. Хома І. Б. Формування системно-комплексного підходу в оцінці рівня економічної безпеки підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2008. С. 32–41.
5. Слатвінський М. А. Сучасні підходи до оцінювання інноваційно-інвестиційних проектів. *Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць*. Київ, 2010. Вип. № 1 (104). С. 53-56.
6. Morgan, Mary S. (2012). *The World in the Model. How Economists Work and Think*. Cambridge University Press, 421.

Станіславчук Н. О., викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПАРТИЦИПАТОРНИЙ БЮДЖЕТ В УКРАЇНІ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ

Бюджет участі є відносно новою для України практикою прямої участі громадян в розподілі коштів місцевих бюджетів. Впровадження партиципаторного бюджету започатковано з 2015 р. за підтримки Фондації ПАУСІ в рамках Проекту «Партиципаторний бюджет – можливості для підвищення громадської активності і встановлення належного партнерства з органами влади» в трьох містах (Черкаси, Чернігів, Полтава), який реалізується в рамках Польсько-Канадської Програми Підтримки демократії, співфінансованої з програми польської співпраці на користь розвитку Міністерства закордонних справ РП та канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD). В цілому ж на сьогодні партиципаторний бюджет активно впроваджується в більш ніж 45 містах, 23 з яких – обласні центри [2].